

Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygıları

Özlem KÖRÜKÇÜ
Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO,
okorukcu@pau.edu.tr

Vuslat OĞUZ
İnönü Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO,
voguz@inonu.edu.tr

Özet

Bu araştırmada, okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının mesleki benlik algılarının mezun olunan lise türü, yükseköğretim programı tercih sırası, sınıf düzeyi ve ailede öğretmen olma durumu değişkenleri açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma, Ankara'daki Gazi Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültelerinin Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalları'nda öğrenim görmekte olan üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencisi toplam 212 kız öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Mesleki benlik algılarını değerlendirmek üzere Arıca (1999) tarafından geliştirilen "Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği" uygulanmıştır. Öğrencilere ilişkin mezun olunan lise türü, yükseköğretim programı tercih sırası, sınıf düzeyi ve ailede öğretmen olma durumu ile ilgili bilgileri elde etmek için "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin analizinde, t Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; mezun olunan lise türü, yükseköğretim programı tercih sırası, sınıf düzeyi ve ailesinde öğretmen olup olmaması değişkenlerinin, mesleki benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlar üzerinde istatistiksel açıdan önemli bir farklılığa neden olmadığı saptanmıştır ($p>.05$).

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, Öğretmen, Mesleki Benlik Saygısı

Professional Self-Respects Of The Pre-School Teacher Candidates

Abstract

In this study, it is aimed to investigate the professional self-perceptions of the pre-school teacher candidates in terms of the variables, which are type of graduated high school, the order of preference of the higher education program, class level, whether there exists a teacher in the family. The research was carried out on 212 schoolgirls who are third-year and fourth-year students and study at the Department of Preschool Teacher Education of the Faculty of Education in Gazi University, Middle East Technical University, Ankara University and Hacettepe University in Ankara. To evaluate the professional self-perceptions, "The Scale of Professional Self-Respect" developed by Arıca (1999) was applied. Information about the variables in question regarding students was obtained by "Personal Information Form". In the analysis of the data, t-test and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) was used. According to the results of the research, it was found that type of graduated high school, the order of preference of the higher education program, class level and whether there exists a teacher in the family had not cause any statistically significant difference on the scores obtained from The Scale of Professional Self-Respect.

Key Words: Pre-School, Teacher, Professional Self-Respect

1.Giriş

Toplumdaki sosyal, ekonomik ve teknolojik yapının gerektirdiği bir işbölümü ile bireyin ilgi ve kabiliyeti, sosyal etkinliklere katılma gereksinimi ve toplumun bireyden sosyal ve ekonomik yaşamda sorumluluk yüklenmesi talebi sonucu ortaya çıkmış olan bir yaşamsal etkinlik olgusu anlamına gelen meslek, bireyin o toplumdaki sosyal konumunu belirleyen önemli bir etkidir (Erden, 1998).

Meslek seçimi, bireyin yaşamı boyunca yaptığı seçimler arasında çok önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü birey mesleğini seçerken bir bakıma gelecekteki yaşamını da belirlemektedir. Hatta meslek seçimi, bireyin kiminle evleneceğini, dünya görüşünü, günlük yaşam biçimini ve alışkanlıklarını belli bir biçime sokan etkilere de sahiptir (Kuzgun, 2000). Her birey, meslek seçerken kendi özelliklerini dikkate almak durumundadır. Çünkü bireyin kendisine açık meslekleri çeşitli yönleriyle değerlendirip, kendi gereksinimleri açısından istenilir yönleri çok, istenmeyen yönleri az olan birine yönelmeye karar vermesi gereklidir (Kuzgun, 1983). Bireyin kendi kişilik yapısına uygun olarak, çeşitli yönleri ile değerlendirip seçtiği meslek, onun yaşadığı toplumda saygı görmesini ve bir yer edinmesini sağlamasında etkili olmaktadır.

Benlik yapısıyla uyumlu bir meslek, bireyin benliğini güçlendirirken, benlik yapısıyla uyumlu olmayan bir meslek birey için ciddi sıkıntılar yaratabilmektedir. Aynı şekilde, benliği ile uyumlu bir mesleğe sahip olan bireylerin daha başarılı ve verimli olmaları beklenirken, benliği ile uyumsuz bir mesleğe sahip olan bireylerin çatışma ve doyumсузluk yaşama olasılıkları oldukça yüksektir (Arıca ve Dilmaç, 2003). Mesleki benlik, bireyin tercih ettiği mesleğine ilişkin geliştirdiği değerlilik yargısı olarak adlandırılır. Mesleki benlik saygısı, bireyin kendi mesleğini ne kadar önemli ve değerli gördüğünün yanında, bireyin mesleki uyumunun ve doyumunun bir ön koşulu olarak kabul edilebilir (Arıca, 1999). Öğretmenlerin de mesleğinde başarılı ve verimli olmasında, kendi mesleğini önemli ve değerli görmesi yolunda mesleki benlik saygısı önemli bir yer tutar.

Okul öncesi dönem çocuklarının gelişimsel özellikleri dikkate alındığında, okul öncesi öğretmenlerinin seçiminde dikkatli olmak ve bu dönem çocuklarına hizmet sunacak öğretmenlerin yetiştirilmesine özellikle özen göstermek önemli görülmektedir (Gürkan, 2007; Zembat, 2007). Çocuk için öğretmen, hem seven, hem de dostluk gösteren, günün büyük bir bölümünde kendisinin ve arkadaşlarının ihtiyaçlarını yerine getirmek için çalışan bir insandır (Aral vd. 2000; Kandır, 2005). Kişiliğin temelini atıldığı kritik bir dönem olarak adlandırılan okul öncesi yıllarda verilen eğitimin, tüm eğitim kademelerini, hatta tüm yaşamı etkilediği düşünüldüğünde bu dönemde verilen eğitimin ve eğitimi veren öğretmenlerin önemi bir kat daha artmaktadır (Aral vd., 2000). Mesleki benlik saygısı, mesleki uyum ve doyumun bir ön koşulu olduğu düşünüldüğünden, okul öncesi öğretmeni, yeterli düzeyde pedagojik formasyonuna sahip olmasının yanı sıra, mesleğini seven, yaptığı işten doyum duyan kişiler olmalıdır (Arıca ve Dilmaç, 2003).

Öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısına yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde; öğretmen adaylarının devam ettikleri sınıf, yaş, okuduğu bölümden memnun olma durumu, öğrencilerin cinsiyetleri ve mesleği seçme nedenleri ya da ailede öğretmen olup olmaması gibi çeşitli değişkenler açısından incelenmiş, mesleki benlik saygısı üzerinde farklılık yaratıp yaratmadığına bakılmıştır. Arıca ve Dilmaç (2003), öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısı üzerine yaptıkları araştırmalarında, devam ettikleri sınıfın öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısı üzerinde farklılık yarattığını ve son sınıf öğrencilerinin mesleki benlik saygısı

düzeyinin alt sınıflardan daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Ayrıca, araştırmada okuduğu bölümden memnun olan öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarının memnun olmayan öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Köksal Akyol ve Aslan'ın (2006) yaptıkları çalışmada ise, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygıları incelenmiş, araştırma sonucunda; devam edilen sınıf düzeyinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve mesleki benlik saygısından alınan puanlar üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı; öğretmenliği tercih nedeninin her iki ölçekten alınan puanlar üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu saptanmıştır. Ayrıca, ailede öğretmen olmasının öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısı üzerinde anlamlı farklılık yarattığı belirlenmiştir. Sayın'ın (2005) Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencileri ile tezsiz yüksek lisans programına devam eden Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları ile mesleki benlik saygıları incelediği araştırmasında; cinsiyet değişkenine göre mesleki benlik saygısı puan ortalamalarında anlamlı bir fark bulunmazken, yaş değişkeninin anlamlı bir farklılığa yol açtığı gözlemlenmiştir.

2-Materyal Ve Yöntem

Bu araştırmada, Ankara ilinde bulunan Gazi Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültelerinin Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dallarında öğrenim görmekte olan üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencisi toplam 212 kız öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırmada, öğrencilerle ilgili bilgi toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu”, öğrencilerin mesleki benlik algılarını değerlendirmek amacıyla Arıca (1999) tarafından geliştirilen “Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Uygulamaya başlamadan önce, üniversitelerin ilgili birimlerinden gerekli izinler alınmıştır. Öğretim elemanları ile görüşülerek öğrencilerin ders programlarının uygun olduğu saatlerde, uygulamaya katılmak isteyen gönüllü öğrencilere “Kişisel Bilgi Formu” ile “Arıca (1999) tarafından geliştirilen Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği” sınıf ortamında uygulanmıştır. Uygulamalar, yirmi-yirmi beş dakika sürmüştür.

Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği, bir mesleği tercih etmiş, bir alanda mesleki eğitim gören ya da bir mesleği icra eden 17 yaş ve üstü bireylerin ilgili mesleğe olan saygı tutumlarını ölçmek amacıyla uygulanan likert tipi bir ölçme aracıdır. Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği 30 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerin 14'ü olumlu, 16'sı ise olumsuz ifadeleri içermektedir. Olumlu maddeler: 2, 5, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28 ve 30. maddeler; olumsuz maddeler ise: 1, 3, 4, 6, 8, 10, 12, 15, 17, 19, 21, 22, 23, 25, 27 ve 29. maddelerdir. Olumlu maddelerde “Tamamen Katılıyorum” 5, “Katılıyorum” 4, “Kararsızım” 3, “Katılmıyorum” 2, “Kesinlikle Katılmıyorum” 1 puan alırken; olumsuz maddelerde “Tamamen Katılıyorum” 1, “Katılıyorum” 2, “Kararsızım” 3, “Katılmıyorum” 4, “Kesinlikle Katılmıyorum” 5 puan almaktadır. Her maddeye verilen puan toplanır ve toplam puan elde edilir. Ölçek puanları 30 ile 150 arasında bir değer vermektedir. Ölçeğin güvenilirliği iki şekilde test edilmiştir. Birincisi, ölçeğin iç tutarlılığının bir ölçüsü olan ve Likert tipi ölçekler için öncelikle kullanılan Cronbach α güvenilirlik katsayısının hesaplanması, diğeri ise testin tekrarı yöntemiyle elde edilen güvenilirlik katsayısıdır. 152 öğrenciye uygulanan ve madde analizi sonucunda 30 maddeye inen ölçeğin SPSS paket programında Cronbach α güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0.93 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin kendi içinde tutarlı ve güvenilir bir ölçme

aracı olduğunu düşündürmektedir. Ölçeğin kapsam geçerliği dokuz farklı üniversiteden 34 uzman görüşü ile sağlanmıştır (Arıca, 2001).

Araştırma sonrasında elde edilen veriler SPSS programına aktararak analizleri yapılmıştır. İki grup dağılımı arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını anlamak için bağımsız gruplar t-testi, ikiden fazla grup dağılımı arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için Anova testi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2002).

3-Bulgular

Bu araştırmada, okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının mesleki benlik algılarının mezun olunan lise türü, yükseköğretim programı tercih sırası, sınıf düzeyi ve ailede öğretmen olma durumu değişkenleri açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Mesleki Benlik Saygılarına İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Varyans Analizi Sonuçları

MEZUN OLUNAN LİSE TÜRÜ	MESLEKİ BENLİK SAYGISI		
	N	X	S
DÜZ LİSE	23	121.0870	24.33462
İNGİLİZCE AĞIRLIKLILİSE	48	112.2500	22.19018
ANADOLU LİSESİ	55	118.7636	21.00173
ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ	35	119.7429	19.95044
FEN LİSESİ+(DİĞER)	18	118.4444	20.19383
MESLEK LİSESİ	33	121.0000	16.54539
TOPLAM	212	118.0236	20.81957

VARYANSIN KAYNAĞI	KARELER TOPLAMI	SD	KARELER ORTALAMASI	F	P
GRUPLARARASI	2244.999	5	449.000	1.037	.397
GRUPLARIÇİ	89213.884	206	433.077		
TOPLAM	91458.882	211			

Tablo 1’de görüldüğü gibi, okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları üzerinde mezun oldukları lise türünün anlamlı bir farklılığa neden olmadığı

belirlenmiştir ($F(5,206) = 1.037$; $p > 0.05$). Meslek Lisesi mezunlarının ve Anadolu Öğretmen Lisesi mezunlarının Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının diğer liselere göre anlamlı düzeyde farklılık yaratması beklenebilir. Ancak, farklı lise türlerinden mezun olan öğretmen adaylarının, mesleki benlik saygılarına ilişkin puanlarının birbirine çok yakın olduğu gözlenmiştir. Bunun nedeni toplumumuzda, öğretmenlik mesleğinin tüm lise türlerinden mezun olan öğrenciler için talep edilen ve saygıdeğer bir meslek olarak görülmesi olabilir. Çünkü öğretmenliğin, bir ulusun, bir devletin geleceğini hazırlama sorumluluğunu taşıyan bir meslek olduğu düşünülmektedir. Türkiye'nin çağdaş toplum olma yönündeki çabalarının temelinde öğretmenlerin bulunduğu, toplum yapısını istenilen yönde değiştirip, geliştirecek en önemli güç olduğu kabul edilmektedir. Toplumda sosyal, kültürel, ekonomik gelişmelerin sağlanması, çeşitli mesleklere nitelikli elemanların yetiştirilmesine bağlıdır. Kalkınmak için nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, maddi ve manevi ideallerin tüm topluma yayılması ve benimsetilmesi öğretmenlere yani onların gerçekleştireceği eğitime bağlıdır (Tekişik, 1986 ; Aydın, 2007).

Tablo 2. Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yükseköğretim Programı Tercih Sırasına Göre Mesleki Benlik Saygılarına İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapması ve Varyans Analizi Sonuçları

YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAMI TERCİH SIRASI	MESLEKİ BENLİK SAYGISI		
	N	X	S
1-5 ARASI	127	120.6614	18.44392
6-10 ARASI	38	114.0789	22.71966
10-15 ARASI	27	110.5185	25.89679
15 VE ÜSTÜ	20	118.9000	21.82442
TOPLAM	212	118.0236	20.81957

VARYANSIN KAYNAĞI	KARELER TOPLAMI	SD	KARELER ORTALAMASI	F	P
GRUPLARARASI	3011.137	3	1003.712	2.360	.073
GRUPLARIÇİ	88447.745	208	425.230		
TOPLAM	91458.882	211			

Tablo 2 incelendiğinde, okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları üzerinde yükseköğretim programı tercih sırasının anlamlı bir farklılığa neden olmadığı belirlenmiştir ($F(3,208) = 2.360$; $p > 0.05$). Sınav başarısı saptanırken adayın tercihleri önemli bir faktörü oluşturmaktadır. Tercihler yapılırken, en çok istenilen program, en üst sıraya

yazılmalıdır. Daha sonraki tercihleri de yine en çok istenilen programdan başlanılarak, en az istenilen programlara doğru bir sıra takip etmelidir. Araştırmada bu nedenle ilk tercihlerine bu bölümü yazarak okuyan öğrencilerin, diğer öğrencilere oranla bu bölümde okumayı daha çok isteyebilecekleri ve dolayısıyla da mesleki benlik saygılarının daha yüksek olabileceği düşünülmüştür. Ayrıca; Zembat ve Bilgin (1996) okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler üzerinde yaptıkları araştırmalarında, mesleğini isteyerek seçen öğretmenlerin işlerini daha fazla ciddiye alarak, daha olumlu tutum sergilediklerini belirtmektedirler. Ancak okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarının yükseköğretim programı tercih sırasına göre anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Bunun nedeni olarak; ideallerindeki mesleğe ulaşmak için tercih sırası ne olursa olsun, artık üçüncü ve dördüncü sınıfta olan bu öğrencilerin kısa bir süre sonra amaçlarına ulaşarak öğretmen olacakları söylenebilir.

Tablo 3. Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeylerine Göre Mesleki Benlik Saygılarına İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapması ve t-Testi Analiz Sonuçları

	SINIF	N	X	S	sd	t	p
MESLEKİ BENLİK SAYGISI	3.SINIF	123	116.56	20.86	210.00	-1.197	.233
	4.SINIF	89	120.03	20.70	190.62		

Üçüncü ve dördüncü sınıf okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları arasında önemli bir fark olmadığı Tablo 3'te görülmektedir ($p>0.05$). Köksal Akyol ve Koçer Çiftçiabaşı (2005) ve Köksal Akyol ve Aslan'ın (2006) yaptıkları çalışmalarda belirttikleri gibi, birinci ve ikinci yılda okul öncesi öğretmen adaylarının çoğunlukla çocuk gelişimine yönelik dersleri bulunmakta, bu dersler aracılığı ile öğretmen adaylarının gerekli teorik bilgileri edinmeleri sağlanmaktadır. Ancak üçüncü ve dördüncü sınıflardaki öğretmen adaylarının uygulamaya yönelik dersler aldıklarını, son iki sene uygulama dersleri alan öğrencilerin mesleklerini daha iyi tanıma fırsatına sahip olduklarını belirtmektedirler. Bu nedenle üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin mesleki benlik saygısına yönelik aldıkları puanların birbirine yakın olmasının beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Ailesinde Öğretmen Olma Durumuna Göre Mesleki Benlik Saygılarına İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi Analiz Sonuçları

ÖĞRETMEN OLMA DURUMU		N	\bar{X}	S	sd	t	p
MESLEKİ BENLİK SAYGISI	Öğretmen Var	120	116.55	21.14	210	1.17	.240
	Öğretmen Yok	92	119.93	20.34			

Tablo 4'te, ailesinde öğretmen olma durumuna göre okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları arasında önemli bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0.05$). Ailesinde öğretmen olma durumuna göre okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları arasında önemli bir fark olmadığı gözlemlenmiştir. Köksal Akyol, Aslan (2006) da yaptıkları çalışmalarında, okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarını incelemiş, ailesinde öğretmen olan öğretmen adayları ile ailesinde öğretmen olmayan öğretmen adaylarının Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunmadığını gözlemlemişlerdir. Ancak, Türkiye'de ailede öğretmen olarak çalışan birisi olsun ya da olmasın öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu bir bakış açısı söz konusudur. Toplumun değerlerinin korunması, sürdürülmesi ve yeni değerlerin kazandırılmasında en önemli öge olan öğretmenlerin yetiştirilmesi gelecek nesillerin eğitimi için çok önemlidir. Öğretmenlik mesleğinin toplumları bugüne ve geleceğe hazırlamada önemli bir misyonu yüklenmiş olması, gelişmiş ve gelişmekte olan bütün ülkelerin öğretmen yetiştirmeyi en kritik unsurlardan biri olarak kabul etmelerine neden olmuştur. Tüm bu nedenlerden dolayı geçmişten günümüze öğretmenin eğitim-öğretim süreçlerindeki yeri ve toplum içindeki statüsünün önemi hiçbir zaman azalmamış, aksine bilgi toplumu özelliğini taşıyan ülkelerin eğitim sistemlerinde daha da artmıştır. Toplum içinde her zaman öğretmenlik saygıdeğer bir meslek olarak algılanmaktadır. Bu nedenle de ailesinde öğretmen olan ve olmayan öğretmen adayların puanları arasında farklılık bulunmamış olabilir (Erişen ve Çeliköz, 2003; Köksal Akyol ve Aslan, 2006).

4-Sonuç ve Öneriler

Yapılan bu araştırma sonucunda, okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının mezun olunan lise türünün, yükseköğretim programı tercih sırasının, sınıf düzeyinin ve ailede öğretmen olma durumunun Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği'nden aldıkları puanlar üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir ($p>.05$).

Mesleki benlik saygısı, bireyin kendine güven duyarak, yaptığı işten doyum duymasını ve hayattan zevk almasını sağlar. Bu nedenle, araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda okul öncesi öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarında, öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğine yönelik mesleki benlik saygılarının geliştirilmesi konusunda seminerlerle destek olunabilir. Okul öncesi öğretmenliği mesleğine karşı mesleki benlik saygısı oluşması için, mesleğin sosyal ve ekonomik koşullarının daha iyi hale getirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Araştırmada Ankara'da bulunan üniversitelerin okul öncesi eğitim programlarında okuyan öğretmen adayları ile çalışılmıştır, daha geniş bir örnekleme çalışılabilir. Ayrıca öğretmen olan bireylerle öğretmen adaylarının mesleki benlik algıları arasında bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bir araştırma planlanabilir.

Kaynakça

- Aral, N., Kandır, A., Can Yaşar, M. (2000). **Okul Öncesi Eğitim**. 2, Ya-Pa Yayın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., İstanbul.
- Arıca, T. (1999). **Grupla Psikolojik Danışma Yoluyla Benlik ve Mesleki Benlik Saygısının Geliştirilmesi**. Doktora tezi. (basılmamış), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Arıca, T. (2001). Mesleki Benlik Saygısı Ölçeğinin Geliştirilmesi, Güvenirlik ve Geçerlik Çalışmaları. **6. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi**. 5-7 Eylül 2001, ODTÜ, Ankara.
- Arıca, T. ve Dilmaç, B. (2003). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğrencilerinin Bir Takım Değişkenler Açısından Benlik Saygısı ile Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi. **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 3 (1): 1-8.
- Aydın, R. (2007). **Türkiye'de Eğitimle İlgili Yapılan Bilimsel Toplantılarda ve Millî Eğitim Şûralarında Ele Alınan Öğretmen Sorunları ile Millî Eğitim Bakanlığı'nın Politika ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi (1980-2004)**. Doktora tezi (basılmamış), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**. Pegem-A Yayıncılık, Ankara.
- Erden, M. (1998). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Alkım Yayınları, Ankara.
- Erişen, Y. ve Çeliköz, N. (2003). Öğretmen Adaylarının Genel Öğretmenlik Davranışları Açısından Kendilerine Yönelik Yeterlilik Algıları. **G.Ü. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 1 (4): 42-54
- Gürkan, T. (2007). Öğretmen Nitelikleri Görev ve Sorumluluklar **Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular**. Morpa Yayınları, s. 61-85, İstanbul.
- Kandır, A. (2005). **Türkiye'de Erken Çocukluk Eğitiminde Kaliteyi Belirleyen Ölçütler: Erken Çocukluk Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar**. Morpa Yayınları, s. 36-40, İstanbul.
- Köksal Akyol, A. ve Koçer Çiftçi, H. (2005). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Empatik Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi. **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, 21: 13-23.
- Köksal Akyol, A. ve Aslan, D. A. (2006). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ve Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi. **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 15 (2): 51-60.
- Kuzgun, Y. (1983). Benlik ve İdeal Benlik Kavramlarının, Tercih Edilen Meslek Kavramlarıyla İlişkisi. Ankara Üniversitesi **Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları**, 16: 1-9, Ankara.

- Kuzgun, Y. (2000). **Meslek Danışmanlığı Kuramlar Uygulamalar**. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Sayın, S. (2005). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumları ve Mesleki Benlik saygılarının İncelenmesi. **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, 19: 272–281.
- Tekışık, H. H. (1986). Türkiye’de Öğretmenlik Mesleği ve Sorunları. **Çağdaş Gelişmeler Işığında Türkiye’de Eğitim Fakültelerinin Yeri ve Rolü Uluslararası Sempozyumu**. 17–19 Kasım 1986, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Zembat, R. ve Bilgin, H. (1996). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi. **II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirileri**, s. 18–20, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Zembat, R. (2007). **Okul Öncesi Eğitimde Nitelik. Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular**. Morpa Yayınları, s. 25–44, İstanbul.